

Tekenen bij het kruisje

De motivering van de voorlopige hechtenis

Sander Janssen en Patrick van der Meij¹

De motivering van de voorlopige hechtenis is meer en meer verworden tot een fabrieksmatig gebruik van verschillende standaardformulieren, met als meest vergaande variant een kruisjesformulier waarop slechts de gronden uit het wetboek van strafvordering aangekruist hoeven te worden. Hoger beroep bij de raadkamer van het Hof biedt slechts zelden soelaas. Die praktijk is in strijd met de wet en in strijd met het recht. Maar er gloort hoop met een recent arrest van het Hof Den Bosch.

Al jarenlang klagen strafrechtadvocaten steen en been over de wijze waarop de voorlopige hechtenis in Nederland wordt toegepast. Nederlandse strafrechters zouden gemakkelijker en vaker dan hun collega's binnen en buiten Europa overgaan tot het preventief detineren en gedetineerd houden van verdachten. In verschillende onderzoeken is duidelijk geworden dat de ruimhartige toepassing van de voorlopige hechtenis dikwijls is ingegeven door de gedachte dat het voorarrest feitelijk een voorschot vormt voor de uiteindelijk op te leggen straf.² Deze tendensen staan in schril contrast tot Europese ontwikkelingen (EU én EHRM) waarin juist wordt gestimuleerd alternatieven te zoeken voor het gevangen houden van verdachten voorafgaande aan de vaststelling van hun schuld.³

Ondanks de wijdverbreide praktijk van het Nederlandse systeem van voorlopige hechtenis heeft de wetgever in de loop der jaren de mogelijkheden om voorlopige hechtenis op te leggen en te handhaven gestaag uitgebreid,⁴ onder meer door de verhoging van de strafmaxima bij specifieke delicten. Bovendien zijn rechtbanken al dan niet onder druk van bezuinigingen en uit efficiencyoverwegingen de raadkamerbehandelingen gaan verkorten en de motivering van de beslissingen om verdachten vast te houden terug gaan brengen naar een absoluut minimum. Voorlopig eindpunt – of beter gezegd: dieptepunt – van deze laatste ontwikkelingen zijn de 'kruisjesformulieren' zoals die in verschillende vormen bij diverse rechtbanken worden gebruikt en waarop de rechter nog slechts kruisjes of streepjes hoeft te zetten om zijn beslissing tot verder gevangenhouding te 'motiveren'. Zelfs het knippen en plakken van standaard overwegingen is bij deze formulie-

ren niet meer nodig. Hele afdelingen in huizen van bewaring hebben exact dezelfde beschikking, ongeacht ernst of type delict of persoonlijke omstandigheden van de verdachte. Hoeven Nederlandse rechters dan geen enkele uitleg meer te geven over de beslissing om een verdachte wiens schuld per definitie nog niet in rechte is vastgesteld van zijn vrijheid te beroven?

Hele afdelingen in huizen van bewaring hebben exact dezelfde beschikking

De letter van de wet

Deze problematiek is enkele weken geleden voorgelegd aan het Hof in Den Bosch. De verdediging stelde zich op het standpunt dat de wijze waarop de voorlopige hechtenis door de raadkamer van de Rechtbank Breda was verlengd, in strijd is met de wet en met het recht, temeer nu in de raadkamer van 19 januari 2011 gemotiveerd verweer was gevoerd betreffende de oplegging van de voorlopige hechtenis. Hoger beroep tegen deze beslissing bij de raadkamer van het hof had niets opgeleverd, en ook de meervoudige kamer van de Rechtbank Breda had in eindvonnis geweigerd een gemotiveerd standpunt in te nemen. Het hof werd gevraagd of de beslissingen van de raadkamers van recht-

Auteurs

1. Mr. S.L.J. Janssen en mr. dr. P.P.J. van der Meij zijn strafrechtadvocaten te Amsterdam. Van der Meij is tevens als research fellow verbonden aan het Instituut voor Strafrecht & Criminologie van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit Leiden.

Noten

2. Zie L. Stevens, 'Voorlopige hechtenis en vrijheidsstraf', *NJB* 2010/1208, p. 1520-1525 en 'Voorlopige hechtenis in tijden van risicomangement – Lijdende of leidende beginselen', *DD* 2012/36.
3. J.H. Crijns & W. Geelhoed, 'Wederzijdse

erkenning van toezichtmaatregelen als alternatief voor voorlopige hechtenis', in: J.P. van der Leun, e.a. (red.), *De vogel vrij* (Moerings-bundel), Den Haag: BLu 2011, p. 27-44 en het rapport van de RSJ, *Voorlopige hechtenis – maar dan anders*, 2011.

4. Zie als recent voorbeeld <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/richtlijnen/2011/05/20/wetsvoorstel-uitbreiding-gronden-voor-voorlopige-hechtenis.html> (laatstelijk geraadpleegd op 1 juni 2012).

De situatie in Nederland blijkt veel overeenkomsten te vertonen met die in Moldavië en andere landen uit het voormalig Oostblok

bank en hof gezien die gevoerde verweren kon voldoen aan de motiveringseisen zoals deze op grond van het Wetboek van Strafvordering en op grond van de internationaal-rechtelijke jurisprudentie hebben te gelden.

Naar de letter van de wet zouden beslissingen in het kader van de voorlopige hechtenis gewoon moeten worden gemotiveerd. Art. 24 lid 1 Sv stelt een duidelijke motiveringsplicht: 'De beschikking van de raadkamer is met redenen omkleed'. Op het eerste gezicht lijkt deze bepaling weinig ruimte voor discussie te laten. Ondanks de duidelijkheid van de bepaling is er een totaal gebrek aan discussie over de invulling daarvan in de rechtszaal en in de literatuur. In de jurisprudentie is geen enkele uitspraak te vinden over de betekenis van art. 24 lid 1 Sv in het kader van de voorlopige hechtenis, en de standaardwerken op het gebied van het strafprocesrecht hullen zich in stilzwijgen. Zo komt Corstens niet verder dan 'Motivering van een raadkamerbeschikking is steeds vereist',⁵ wijdt Cremers geen enkel commentaar aan dit voorschrift en constateert Tekst & Commentaar slechts dat de reikwijdte van deze motiveringsbepaling 'niet geheel duidelijk' is.⁶ Wel wordt in deze laatste bron nog verwezen naar Krabbe die reeds in 1983 schreef dat een raadkamerbeslissing zodanig gemotiveerd moet zijn 'dat er uit afgeleid kan worden dat de beslissing berust op een juiste toepassing van de wet in het concrete geval. (...) Wordt namelijk in de betreffende procedure een verweer gevoerd van de kant van de verdachte, dat bij feitelijke juistheid moet of heel goed kan leiden tot een andere beslissing dan waartoe de raadkamer is gekomen, dan mag dat verweer niet onbesproken blijven in de beschikking.'⁷

Deze algemene motiveringsplicht voor raadkamerbeslissingen uit art. 24 Sv past in het stelsel van vrijheidsbenemende dwangmiddelen en in de vereisten die aan de toepassing van de voorlopige hechtenis zijn gesteld. Alle gronden die in de wet worden opgesomd als reden voor het in voorlopige hechtenis nemen of houden van een verdachte, vereisen een inbedding in concrete, de persoon van de verdachte of de zaak betreffende feiten en omstandigheden. Zo dient het vluchtgevaar uit art. 67a lid 1 onderdeel a Sv te volgen 'uit bepaalde gedragingen van de verdachte' en wordt een gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid slechts aangenomen indien dat 'uit bepaalde omstandigheden blijkt'. Het ligt daarmee voor de hand dat inzichtelijk wordt gemaakt welke die omstandigheden zouden zijn, zeker als gemotiveerd wordt betwist dat daarvan sprake zou zijn, althans in theorie. In de praktijk komt daar als gezegd bar weinig van terecht.

Jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens

In beginsel moet een beslissing van een raadkamer dus worden gemotiveerd. Behalve het Nederlandse wetboek is

ook het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) zeer consequent in de stelling dat een eerlijk proces vereist dat vonnissen gemotiveerd worden gewezen. Hoewel beslissingen in het kader van de voorlopige hechtenis niet aan dezelfde kwaliteitseisen behoeven te voldoen als eindvonnissen, lijkt het volledig achterwege laten van motivering van voorlopige hechtenis het EHRM een brug te ver en in strijd met art. 5 EVRM, dat immers stelt dat niemand zonder voldoende wettelijke grondslag en zonder toegang tot een (onafhankelijke) rechter van zijn vrijheid beroofd mag worden. Zo besliste het EHRM reeds in 1999 in de zaak *Nikolova vs. Bulgarije* dat art. 5 EVRM voor de rechter weliswaar niet de verplichting inhoudt daadwerkelijk aan elk verweer van de verdediging te refereren in diens beslissing ten aanzien van de voorlopige hechtenis, maar dat het onbenoemd passeren van concrete feiten en omstandigheden die de voorlopige gehechte verdachte betreffen en die gemotiveerd de gronden voor voorlopige hechtenis in twijfel kunnen trekken, wel strijdigheid met dat artikel oplevert.⁸

Een jaar later werd in de zaak *Jecius vs. Litouwen* dit standpunt herhaald en voorzien van een nadere uitleg. Het EHRM besliste in de eerste plaats dat de rechter niet alleen dient vast te stellen of bij de toepassing van de voorlopige hechtenis is voldaan aan de procedurevoorschriften uit het nationale strafprocesrecht, maar ook of de verdenking jegens de voorlopig gehechte de beslissing tot het laten voortduren van zijn vrijheidsberoving voldoende kan schragen en legitimeren. Daarop stelde het EHRM vast dat de nationale rechter in diens beslissing tot toepassing van de voorlopige hechtenis ten onrechte niet had gerefereerd aan de verweren van de verdediging ten aanzien van de onrechtmatigheid van het voorarrest. Daarmee was de voorlopige gehechte het recht ontzegd de procedurele en materiële voorwaarden te betwisten die essentieel zijn voor de rechtmatigheid van zijn voorarrest, aldus het EHRM.⁹

Dichter bij huis en recenter heeft het EHRM in de zaak *Haidn vs. Duitsland* opnieuw duidelijk gemaakt dat van een rechter een kritische benadering van de grondslag van voorlopige hechtenis wordt verwacht, vooral waar het de in Nederland zo 'populaire' recedivegrond betreft. In de zaak *Haidn* werd uitdrukkelijk overwogen dat het gevaar voor herhaling een grond zou kunnen zijn die het voortduren van de voorlopige hechtenis rechtvaardigt, maar dat deze grond niet zodanig mag worden uitgelegd dat feitelijk sprake is van voorarrest als een middel om het doel van generale preventie te realiseren.¹⁰ Het EHRM dringt erop aan dat de nationale rechter, teneinde het voorarrest te kunnen legitimeren, te allen tijde verplicht is aansluiting te zoeken bij de voorwaarden die het nationale strafprocesrecht stelt.

Van aanzienlijk belang voor de Nederlandse praktijk is het feit dat het EHRM in de zaak *Ignatenko vs. Moldavië* in niet mis te verstane bewoordingen te kennen heeft gegeven dat het eenvoudigweg verwijzen naar de in het wetboek opgenomen gronden voor voorlopige hechtenis niet als voldoende motivering kan worden beschouwd. De situatie in Nederland en in ieder geval in Breda blijkt veel overeenkomsten te vertonen met die in Moldavië en andere landen uit het voormalig Oostblok. Het EHRM stelt dat het opleggen of laten voortduren van de voorlopige hechtenis met een motivering die slechts bestaat in het parafaseren of letterlijk overnemen van de wettelijke gron-

Cell © Illustration Works/Corbis

den, zonder dat inzichtelijk wordt gemaakt hoe die gronden betrekking hebben op de concrete verdachte, leidt tot een schending van art. 5 lid 3 EVRM.¹¹

Tot slot benadrukt het EHRM in de zaak *Khodorkovskiy vs. Rusland* wederom het uitgangspunt dat eerst naar alternatieven voor de voorlopige hechtenis dient te worden gezocht, alvorens wordt overgegaan tot het vastzetten van een verdachte. Daarnaast wordt opnieuw onderstreept dat voorlopige hechtenis niet mag worden toegepast zonder dat die toepassing wordt gemotiveerd. Dat het bevel

tot voorarrest in de genoemde zaak alle motivering ontbeerde, kan op weinig genade van het Europees Hof rekenen: *'In principle, depending on the type of detention involved and other relevant factors, the absence of reasoning in a detention order may give rise to a violation of Article 5 § 1 of the Convention.'*¹²

Het lijkt er dus op dat het EHRM een soortgelijke benadering kiest als Krabbe deed: de rechter dient er blijk van te geven dat hij de vereisten voor de voortdoring van de vrijheidsberoving, ook in de zin van het EVRM, heeft

5. Zie G.J.M. Corstens, *Het Nederlands strafprocesrecht*, Deventer: Kluwer 2011, p. 241.

6. Zie het commentaar van W.E.C.A. Valkenburg bij art. 24 Sv, aant. 1, in C.P.M. Cleiren en M.J.M. Verpalen, *Tekst & Commentaar Strafvordering*, Deventer: Kluwer 2011, p. 71.

7. H.G.M. Krabbe, *Verzet en hoger beroep in strafzaken*, Alphen a/d Rijn: Tjeenk Wilink 1983, p. 231-232.

8. EHRM *Nikolova vs. Bulgaria*, 25 maart 1999, appl.nr. 31195/96: *'While Article 5 § 4 of the Convention does not impose an obligation on a judge examining an appeal against detention to address every argument contained in the appellant's submissions, its guarantees would be deprived of their substance if the judge, relying on domestic law and practice, could treat as irrelevant, or disregard, concrete facts invo-*

ked by the detainee and capable of putting in doubt the existence of the conditions essential for the "lawfulness", in the sense of the Convention, of the deprivation of liberty.'

9. EHRM *Jecius vs. Lithuania*, 31 juli 2000, appl.nr. 34578/97: *'This means that the competent court has to examine not only compliance with the procedural requirements of domestic law but also the reasonableness of the suspicion underpinning the arrest and the legitimacy of the purpose pursued by the arrest and the ensuing detention.'* [...] *'The Court notes that the Regional Court, in its decisions authorising the applicant's detention on remand, made no reference to his grievances about the unlawfulness of his detention. (...) It follows that the applicant was denied the right to contest the procedural and substantive conditions essential for the "lawful-*

ness" of his detention on remand.'

10. EHRM *Haidn vs. Germany*, 13 januari 2011, appl.nr. 6587/04: *'76. Under subparagraph (c) of Article 5 § 1, the detention of a person may be justified "when it is reasonably considered necessary to prevent his committing an offence". However, that ground of detention is not adapted to a policy of general prevention directed against an individual or a category of individuals who present a danger on account of their continuing propensity to crime. It does no more than afford the Contracting States a means of preventing a concrete and specific offence [...]. This can be seen both from the use of the singular ("an offence") and from the object of Article 5, namely to ensure that no one should be dispossessed of his liberty in an arbitrary fashion [...].'*

11. Zie EHRM *Ignatenko vs. Moldavia*, 8

februari 2011, appl. nr. 36988/07: *'82. The Court notes at the outset that the reasons relied upon by the domestic courts in their decisions to remand the applicant in custody and to prolong his detention were, for the most part, limited to paraphrasing the reasons for detention provided for by the Code of Criminal Procedure without explaining how they applied in the applicant's case (...). The Court therefore does not consider that the present case can be distinguished from the above-cited cases of Sarban and Becciev v. Moldova in which the Court found a violation of Article 5 § 3 of the Convention on account of the lack of relevant and sufficient reasons in the domestic courts' decisions.'*

12. Zie EHRM *Khodorkoskiy vs. Russia*, 31 mei 2011, appl.nr. 5829/04, overweging 164.

getoetst, en indien verweer wordt gevoerd, dient hij dat gemotiveerd te verwerpen. Simpelweg verwijzen naar de gronden in het wetboek zonder aan de hand van concrete feiten en omstandigheden aan te geven waarom die op een verdachte van toepassing zouden zijn, wordt door het EHRM niet geaccepteerd. Voor Nederland geldt bovendien dat die werkwijze in strijd is met het eigen nationale recht, te weten met art. 24 Sv. Kan de Rechtbank Breda dat alles naast zich neerleggen en volstaan met het zetten van een paar kruisjes?

De zaak

Met het oog op al het voorgaande zou men zou denken dat de wet en het EHRM voldoende duidelijk zijn, maar desalniettemin werd het hoger beroep van de verdediging tegen de met kruisjes opgelegde voorlopige hechtenis door de raadkamer van het hof ongemotiveerd (!) afgewezen. Toen de kwestie vervolgens bij gelegenheid van de inhoudelijke behandeling aan de zittingsrechter in Breda werd voorgelegd, kreeg de verdediging opnieuw nul op het rekest: de meervoudige kamer stelde zich op het standpunt dat het voorleggen van deze kwestie aan de zittingscombinatie een doorbreking van het gesloten stelsel van rechtsmiddelen zou opleveren, nu tegen de beslissing van de raadkamer hoger beroep open stond bij de raadkamer van het Hof te Den Bosch. Dat die rechtsgang ondanks het zeer nadrukkelijke verzoek daartoe geen beslissing op de gevoerde verweren had opgeleverd, maakte het volgens de rechtbank niet anders.

De omstandigheid dat zowel de raadkamer van het Hof te Den Bosch, als de Meervoudige Kamer van de Rechtbank in Breda geen enkele nadere motivering gaf, maakte het er uiteraard niet beter op. In plaats van dat de procedure bij het gerechtshof een effectief rechtsmiddel was tegen de in de visie van de verdediging onrechtmatige gang van zaken, heeft die rechtsgang slechts een tweede schending van de wet en van het recht opgeleverd, waarmee op Europees niveau niet alleen meer sprake was van een schending van art. 5 EVRM, maar ook van art. 13 EVRM dat het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel (*effective remedy*) verankert. Immers, de procedure bij het gerechtshof had geen enkele nadere juridische duiding gegeven aan de specifieke voorgelegde rechtsvragen. Daarmee heeft het gerechtshof in navolging van de rechtbank ook zelf in strijd met art. 24 Sv en de minimum eisen van het EHRM gehandeld. Daarenboven is de verdachte door het gerechtshof de rechtsbescherming van een hoger beroepsgang zoals het Wetboek van Strafvordering daar in art. 71 Sv en verder in voorziet, onthouden.¹³ Met het bij gelegenheid van de inhoudelijke behandeling met een beroep op het gesloten stelsel van

rechtsmiddelen opnieuw niet beantwoorden van de door de verdediging geformuleerde rechtsvragen, heeft de rechtbank die de zaak inhoudelijk behandelde voor de derde maal geweigerd de uitvoerig gemotiveerde verweren van de verdachte te bespreken.

Het voert in dit verband te ver het leerstuk van het gesloten stelsel van rechtsmiddelen uitvoerig te bespreken. Kort gezegd gaat de redenering van de rechtbank niet op, omdat een schending van art. 5 EVRM als een zelfstandig gebrek aan de rechtmatigheid van de procedure als geheel moet worden aangemerkt, die zowel op grond van het EVRM, als op grond van de beginselen van een behoorlijke procesorde daadwerkelijke beoordeling en compensatie behoeft. Bovendien zou de benadering van de rechtbank betekenen dat een schending van het EVRM in het kader van de voorlopige hechtenis meteen na het hoger beroep bij de raadkamer van het gerechtshof bij het EHRM ahangig gemaakt zou moeten worden. Op dat moment zouden er in de redenering van de rechtbank immers binnen de nationale procedure geen instanties meer bestaan waar kan worden geklaagd. Op dat moment – na behandeling van het hoger beroep tegen de beschikking van de raadkamer van de rechtbank – is een strafzaak echter meestal nog lang niet afgerond, en zou de uiteindelijk oordelende zittingsrechter niet de gelegenheid krijgen diens standpunt over de vermeende schending te bepalen en daartoe – indien nodig – (enigerlei) compensatie te verlenen. Het EHRM weegt in diens vaste jurisprudentie schendingen van het EVRM en in het bijzonder schendingen van art. 5 en 6 EVRM nu juist af tegen de compensatie die daartoe is geboden door de nationale rechter, welke compensatie op het moment van het aanbrengen van een schending terzake de (motivering van de) voorlopige hechtenis voorafgaand aan de inhoudelijke behandeling van een strafzaak nog niet bekend kan en zal zijn. Tot slot betekent de benadering van de rechtbank – zoals in deze zaak gebleken – dat het in overeenstemming met het recht zou zijn wanneer in een strafprocedure sprake is van schending van art. 5 EVRM, dat ook uitvoerig gemotiveerd wordt aangevoerd, en daar op geen enkel moment in de procedure op wordt gereageerd door de nationale rechter.

Alle reden dus voor het Bossche Hof om als laatste feitelijke instantie wél een inhoudelijke reactie op de gevoerde verweren te geven, en een standpunt in te nemen over de rechtmatigheid van de Bredase praktijk en het kruisjesformulier. Dat doet het hof zowaar, in een uitvoerig gemotiveerd arrest dat van grote invloed kan zijn, en naar onze mening zou moeten zijn, op de strafprocesuele wijze waarop voorlopige hechtenis in Nederland wordt toegepast.

Het arrest van het Hof Den Bosch van 13 juni 2012

Allereerst stelt het hof vast dat ondanks het gesloten stelsel van rechtsmiddelen onder omstandigheden, bijvoorbeeld in het kader van een strafmaatverweer, getoetst kan worden of de vrijheidsbeneming van een verdachte een schending oplevert van het EVRM, in het bijzonder de door de verdediging aangevoerde art. 5 en 13 EVRM. Die toetsing voert het hof ook uit, waarbij de rechtsgang uitvoerig wordt weergegeven. Het hof wijst er op dat de eisen die het EHRM stelt aan de motivering van de vrijheidsbe-

In plaats van dat de procedure bij het gerechtshof een effectief rechtsmiddel was heeft die rechtsgang slechts een tweede schending van de wet en van het recht opgeleverd

Het Hof geeft zowaar een inhoudelijke reactie op de gevoerde verweren, in een uitvoerig gemotiveerd arrest dat van grote invloed kan zijn op de strafprocessuele wijze waarop voorlopige hechtenis in Nederland wordt toegepast

neming niet los kunnen worden gezien van de fase waarin de procedure zich bevindt en de lengte van het voorarrest. 'Serieuze argumenten, die de verdediging tegen de voorlopige hechtenis aanvoert, moeten echter altijd worden besproken', aldus het hof. In de onderhavige zaak acht het hof gezien de korte *pretrial fase* en het feit dat door de verdediging in de raadkamer geen uitgebreid verweer zou zijn gevoerd, het kruisjesformulier niet in strijd met art. 5 EVRM en de uitleg die daaraan wordt gegeven.¹⁴

Eenzijds lijkt het hof hier vast te stellen dat in het kader van een (eerste) raadkamer gevangenhouding een kruisjesformulier toereikend zou kunnen zijn voor de motivering van het bevel tot gevangenhouding, althans in het geval dat de verdediging niet 'uitgebreid verweer' voert. De vraag is dan ook wat het oordeel van het hof zou zijn geweest als in die raadkamer wel een uitvoerige pleitnotitie zou zijn ingediend. Met het oog op de hierboven weergegeven, tamelijk categorisch geformuleerde aanwijzing dat serieuze verweren altijd bespreking behoeven, kan bepaald niet worden uitgesloten dat het hof van oordeel is dat in het geval die serieuze verweren in een pleitnotitie zijn vervat het kruisjesformulier niet meer voldoet. Los daarvan kan uit deze passage van het arrest worden afgeleid dat in een latere fase van het geding (tijdens of na de eerste pro forma zitting) op gemotiveerde verzoeken wel degelijk gemotiveerde reacties van de rechter mogen worden verwacht. Dat is een voor voorlopige hechtenis begrippen ongekend duidelijk standpunt.

Nog spectaculairder is de vaststelling van het Hof Den Bosch dat de situatie anders lag bij het hoger beroep bij de raadkamer van datzelfde hof. Daar was immers door de verdediging aan de hand van een uitvoerige pleitnota aangevoerd dat gronden voor de voorlopige hechtenis ontbraken en dat er bovendien redenen waren de voorlopige hechtenis te schorsen. Met het oog daarop had de raadkamer van het hof niet mogen volstaan met de kale bevestiging van de beslissing van de rechtbank zoals deze in de dagelijkse praktijk min of meer standaard is, maar had het hof gemotiveerd moeten aangeven waarom de bezwaren tegen de voorlopige hechtenis niet werden gehonoreerd en waarom de in het kader van de schorsing aangevoerde argumenten niet werden gevolgd. Nu van dit laatste geen sprake was, oordeelt de zittingscombinatie van het hof dat de beslissing van de raadkamer van het hof inzake de gevangenhouding niet voldoet aan de in art. 5 EVRM gestelde eisen. Ook hier dus een ongekend duidelijke

standpunt, dat geheel in lijn is met de hierboven genoemde uitspraken van het EHRM, maar dat niet eerder door een Nederlandse rechter zo stellig is verwoord.

Vervolgens neemt het hof de taak van diens collega's uit de raadkamer waar en wordt alsnog zeer uitvoerig gemotiveerd waarom in de onderhavige zaak op juiste gronden tot instandhouding van de voorlopige hechtenis was gekomen. Met die uitvoerige bespreking en met de constatering dat sprake is geweest van een schending van art. 5 EVRM, is aan verdachte (alsnog) een daadwerkelijk rechtsmiddel als bedoeld in art. 13 EVRM geboden, aldus het hof. Ook deze laatste redenering is niet zonder betekenis, nu daaruit kan worden afgeleid dat het hof van oordeel is dat zonder een dergelijke toetsing en beoordeling van een mogelijke schending van art. 5 EVRM, geen sprake zou zijn geweest van een daadwerkelijk rechtsmiddel, waarmee zoals door de verdediging betoogd een schending van art. 13 EVRM ook een feit zou zijn. Dat standpunt, in combinatie met het hierboven weergegeven oordeel over het gesloten stelsel van rechtsmiddelen, betekent dat de zittingscombinaties van rechtbanken en hoven er naar het oordeel van het Hof Den Bosch niet aan ontkomen gemotiveerde beslissingen over de voorlopige hechtenis te nemen wanneer daar (onderbouwd) verweer op wordt gevoerd.

Conclusie

Het Hof in Den Bosch heeft het aangedurfd voor het eerst categorische uitspraken te doen over de motiveringsplicht van de Nederlandse rechter bij de oplegging en verlenging van voorlopige hechtenis. Met dit arrest wordt – eindelijk – invulling gegeven aan de duidelijke lijn zoals die al jaren uit Straatsburg komt, maar in de dagelijkse praktijk nauwelijks of slechts bij hoge uitzondering toepassing vond. Dat verdient behalve lof ook navolging, zeker nu de toepassing van de voorlopige hechtenis eerder toeneemt dan afneemt.¹⁵ In een beschikking van de raadkamer gevangenhouding kan op zijn minst aan een verdachte worden uitgelegd waarom het echt noodzakelijk is dat hij in afwachting van zijn berechting vast blijft zitten en welke redenen daarvoor worden aangedragen. Van advocaten mag ondertussen verwacht worden dat zij de door het Hof Den Bosch aangereikte handschoen oppakken en zorg dragen voor 'serieuze' en schriftelijk vastgelegde verweren. De zeer bruikbare overwegingen van het Bossche hof in combinatie met de hierboven genoemde uitspraken van het EHRM bieden daartoe hopelijk een handzame blauwdruk. ●

13. Dat het het EHRM ernst was met het garanderen van zo een daadwerkelijke rechtsgang zal Nederland sinds het veroorzakende arrest van het EHRM in de zaak A.

vs. *Nederland* (20 juli 2010, appl.nr. 4900/06) bekend zijn geweest.

14. Dat uitgebreide verweer was wel gevoerd, maar niet aan de hand van een

pleitnota en het verweer was aldus slechts summier in het proces-verbaal van de raadkamerzitting opgenomen.

15. Zie de afscheidsrede van Y. Buruma,

Geen blad voor de mond, Nijmegen: Radboud Universiteit 2011, p. 13.